

ПАМ'ЯТНИК СЕЛУ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АКОРД

Анатолій ВИХРУЩ

Copyright © 2011

“Спішу в село, моє там джерело, моя вершина...”
(Володимир Вихрущ)

Нам не відомо чи є країна, у якій вистачило розуму і серця поставити пам'ятник селу як національному, соціальному, культуротворчому, економічному, психологічному феномену людської цивілізації. Врешті-решт село в українській драматичній історії – це потужна коренева система, яка забезпечує існування етносу.

Стосовно України, після появи дивовижної книги про мандри крізь терни і роки села з дивовижною назвою, яка, окрім гідронімів, так влучно характеризує здатність нашого народу до іронії та самоіронії, можна стверджувати, що В.П. Мовчан, І.А. Нерубайський, В.Й. Олійник такий пам'ятник збудували. Називається він просто і ясно “Криві Коліна”. Немає потреби переповідати 712 сторінок, їх треба просто з насолодою читати, але спробуємо узагальнити результати багаторічної праці патріотів України і села.

По-перше, багато років в Україні обговорюється і “заговорюється” національна ідея. Насправді вся ідея зосереджена в тризубі, традиційних привітаннях: “Слава Ісусу Христу”, “Слава Богу” і “Слава Україні”, а також у буденній праці для держави на всіх рівнях і правдивій пам'яті про кожний рік, кожний день, кожну хвилину національної історії. Саме ці ідеї і домінують у книзі.

По-друге, в історичних науках переважає макрорівень – війни, поневолення, царі та царенята... У ситуації із цитованою працею маємо той рідкісний приклад, коли в історії з'являються нарешті люди і є змога читати по-людськи написану історію села. Вочевидь на черзі історія окремих родин.

По-третє, історія села Криві Коліна дивовижно переплетена з історією України. Від трипільської культури до наших днів маємо

можливість бачити живу історію розвитку держави через долі українського селянства.

По-четверте, у книзі поєднано рівень монографії, навчального посібника, краєзнавчого довідника, поетичної хрестоматії. У єдності із прекрасними фотографіями одержуємо неповторне видання та ще й на європейському рівні поліграфічного виконання.

Спробуємо на основі історії одного села окреслити актуальні проблеми розвитку сучасних психології та педагогіки.

Перше. На всіх рівнях зустрічаємо примітивну спробу “омолодження” України як державного утворення, забуваючи при цьому, що кожна держава проходила свій шлях, змінюючи назву, територіальні межі, однак не змінюючи етнопсихології, мови, цінностей... Тому так доречною в книзі видається інформація про трипільську культуру, скіфів, сарматів. До речі, перебуваючи в Афінах і милуючись стародавніми вазами, відразу виникла згадка про орнаменти з трипільських часів і наші вишиванки. Цікаво, хто кого навчив. Стосовно етнопсихології, то зауважимо, що суть не лише в кореневій системі, але й у перспективі. Адже у психологічній прадавній культурі всіх народів знаходимо перспективні лінії для психології XXI століття: перинатальна психологія, психологія часу, старості, смерті, жалоби.

Друге. Аналізуючи полікультурне середовище, автори слушно звертають увагу і на позитивні аспекти взаємодії різних народів, чітко обстоюючи пріоритетність саме національних інтересів.

Третє. Українські села завжди відзначалися намоленими храмами. Тому автори так усебічно висвітлюють роль священників і церкви у житті села. Принагідно підкреслимо, що упро-

довж останніх п'ятнадцяти років, ми доводимо, що базове поняття "освіта" має у своїй основі три поняття "віта" – життя, світ, світло. Кожний навчальний заклад повинен готувати випускника до життя у світі. Щодо дивовижного за глибиною поняття "світло", то освітлення душі правдою, добротою є метою всіх виховних систем. Для пошуку праведного шляху освіти слід пам'ятати, що на першій сторінці Біблії у перших словах Бога світло згадується п'ять разів, проходить через весь текст і на останній сторінці згадується тричі. Центральна теза "Якщо світло, що в тобі є темрява, то яка ж то велика та темрява" дає відповідь на головні питання персонології. Світяться обличчя всіх маленьких дітей. Світяться обличчя людей похилого віку, але далеко не всіх. Гарно, що сторінки книги "Криві Коліна" світяться українськими лицами, які переповнені мудрістю і добром.

Четверте. У книзі-оповіді вдало поєднана центральна проблема ХХІ століття – протистояння добра і зла. Голодомори (а їх, як відомо, аж три), тоталітарні режими, війни – це те зло, через яке прийшли покоління наших земляків. Проїшли на крові, на сльозі, на безмірі горя, щоб відродитися, жити, будувати село і державу.

П'яте. При визначенні особистості, на нашу думку, треба ставити питання, про те, що це людина, якій притаманна відповідальність, готовність до самовдосконалення і *творчості*. Якщо врахувати, що остання походить від значно старшого поняття "креативність", а Креатор – це Бог, то слушно розглядати творчість як подарунок від Бога.

Акцентуємо увагу на цьому, тому що книга переповнена творчістю. Творчістю думок, творчістю світлин, поетичною творчістю...

Принадібно згадуємо і долю інших сіл: "Вимирають села галичанські, тихо і достойно, по-селянськи".

Завершуючи текст зауважимо наступне. При всіх трьох в'їздах у село Криві Коліна стоять хрести – обереги. Але їх значно більше. Оберегом над селом сяє Божя ласка, оберегом є церква, пам'ять людська і прекрасна книга – це теж знак вічності села і найнадійніший оберіг.

Дай Боже Вам щастя!

АНОТАЦІЯ

Вихрущ Анатолій Володимирович.

Пам'ятник селу: психолого-педагогічний акорд.

У статті подано низку аргументів на підтримку фундаментальної і водночас унікальної за змістом та оформленням книги В.П. Мовчана, І.А. Нерубайського, В.Й. Олійника "Криві Коліна крізь терни і роки. В історії села – історія України" (К., 2010. – 712 с.). Суть психолого-педагогічного акордного упредметнення полягає не тільки в дієвому розвої національної ідеї у часопросторі окремого українського села, а й у її багатоголосому людському об'єктивуванні як стану креативної самосвідомості і поборного духу. До того ж книга, поєднуючи переваги монографії, посібника, довідника і хрестоматії, справляє потужний виховний вплив на кожного, кому дорогі родинні першооснови.

АННОТАЦИЯ

Выхрущ Анатолий Владимирович.

Памятник селу: психолого-педагогический аккорд.

В статье представлены аргументы в поддержку фундаментальной и одновременно уникальной по содержанию и оформлению книги В.П. Мовчана, И.А. Нерубайского, В.И. Олейника "Кривые Колени сквозь тернии и года. В истории села – история Украины" (К., 2010. – 712 с.). Сущность психолого-педагогического аккордного опредмечивания состоит не только в действенном развитии национальной идеи в пространстве-времени отдельного украинского села, но и в её многоголосом человеческом объективировании как состояния креативного самосознания и созидющего духа. К тому же книга, соединяя преимущества монографии, пособия, справочника и хрестоматии, имеет мощное воспитательное воздействие на каждого, кому дороги родственные первоисточники.

ANNOTATION

Vykhruhch Anatoliy.

The Monument to the Village: Psychology-Pedagogical Accord.

In the article the row of documents on the support of fundamental and at the same time unique book of V. Movchan, I. Nerubaiskyi and V. Oliynyk "Kryvi Kolina: through thorns and years. In the history of village – the history of Ukraine" has been given. The essence of psychology-pedagogical accord subject consists not only in the active development of national idea in the time-space of a separate Ukrainian village, but as well in the multi-voice human objectivisation as a state of creative self-consciousness and invincible spirit.

Надійшла до редакції 10.01.2011.